

דברי תורה

מאת נ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שנאמרו בסעודה שלישית פרשת בראשית תשפ"ג לפ"ק

בעיר פאלם ספרינגס

יוצא לאור ע"י מכון מעדני מלך ווען - גליון אלף שכ"ב

המלך מענישו לנקמה עבור שמרד בו. אבל בחיובי מיתה של תורתנו הקדושה יש בה ענין אחר נעלה יותר, כי תכלית חיי האדם הוא להעלות נשמתו במצות ומעשים טובים, ועולם הזה הוא רק פרוודור בפני טרקלין, לזכות לחיי העולם הבא. וכאשר חוטא הוא פוגם את נפשו ומפסיד מחלקו לעולם הבא, ועונשי התורה באים למרק את החטא ולזכך חומרו להחזירו לקדמותו. ומכפרין עליו, שיחזור נשמתו לטהרתו, וכמו שאמרו (שבועות יג.) מיתה ממרקת עון, ואמרו (יומא פה:) שמיתה מכפרת גם עונות החמורות ביותר. ואם כן המיתה אינה לעונש, אלא לטובתו האמיתית, לזכך את חומרו שיהא ראוי לחלקו בעולם הבא, לחיי נצחיים.

עוד יש תועלת במיתתו, כי לא ידח ממנו נדח, ואחר מיתתו מתגלגל נשמתו לבוא עוד הפעם לעולם, שיוכל לתקן מה שעיוות, וכמבואר בתיקוני זוה"ק (סוף תיקון ו) דזהו סוד הכתוב (איוב לג-כט) הן כל אלה יפעל א-ל פעמים שלש עם גבר ע"ש. ונשמתו מתעברת בתוך נשמת צדיק, שיתקן מעשיו שעברו בגלגול הראשון.

וזהו שאמר ה' לאדם, שידע כי אם יעבור על ציווי ה' ויחטא, יפגום נפשו בפגם עצום, שמירוק החטא הזה לא יוכל להיות אלא במיתה הממרקת. וגם אחר זה יצטרך לבוא בגלגול לנשמת צדיק שיעלה אותו עוד יותר. ועל כן אמר לו, ביום אכלך ממנו 'מות תמות', בתחלה מיתה אחת למרק את החטא, ושוב תתגלגל עוד הפעם לנשמת צדיק, ותמות אחר כך שנית, ובוזה תזכה לתקן הכל ולזכך עצמך מהפגם של החטא.

ואדם הראשון יציר כפיו של הקב"ה הבין היטב כוונת ה' במה שהזהירו מות תמות, שזהו לתכלית טובתו, שלא ידח על ידי החטא לגמרי מאת ה'. וממילא לאיש הנלבב לא יעלה על הדעת לאכול מעץ החיים, ואכל וחי לעולם, ויסתובב בעולם בלי מירוק החטא, ולהיות נדח מה; ומהו תועלת החיים שלו באופן כזה, לאכול ולשתות

ומעין הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, כי ביום אכלך ממנו מות תמות (ב-יז). ויש להבין כפל הלשון 'מות תמות'. ובפשוטו הכוונה, כי באומות העולם עם הדומה לחמור, יש רק סוג מיתה אחת, מיתת הגוף, כאשר תצא רוחו ישוב לאדמתו. אבל בישראל שיש להם נשמה חלק אלוה-ממעל, יש שני סוגי מיתות, כי חוץ ממיתת הגוף, יש גם בחייהם מיתת הנשמה, וכמאמרם (ברכות יח:) רשעים בחייהם קרויין מתים, דכתיב (דברים יז-ו) על פי שנים עדים או שלשה עדים יומת המת, חי הוא, אלא המת מעיקרא ע"כ. וזהו שאמר לו ה' כאשר נצטוה במצוה הראשונה, שבשעה שיעבור על ציווי ה' ויחטא באכילת עץ הדעת, אז 'מות תמות', מיתה ראשונה היא בעצם אכילתו, שפוגם נשמתו, וקרוי מת, ושוב יענש במיתת גופו, וזהו מיתה השניה, ויהא לו מיתה בכפליים.

ב) ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואוכל (ג-יב). במדרש (ב"ר יט-יב) אמר רבי אבא בר כהנא ואכלתי אין כתיב כאן, אלא ואוכל, אכלתי ואוכל ע"כ. והיא תמוה נשגבה להעזי לומר שימשיך בחטאו לאכול עוד.

ג) ויאמר ה' אלקים הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע, ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעלם (ג-כב). ויש להבין כיון שעץ החיים לא נאסר לאדם לאכול ממנו, ומכל עץ הגן אכול תאכל, למה לא לקחו אדם וחוה גם מעץ החיים, ואין להם לחוש שוב מהמיתה. ואם יש סיבה שאין לחשוש שיקחו מעץ החיים, למה חשש ה' כעת שיקח גם מעץ החיים, שהוצרך לשלחו מגן עדן. ועיין ברמב"ן ובאור החיים הק'.

ונראה כי הנה מיתה שחייבה תורה על העון, שונה היא מחיובי מיתה של מלך בשר ודם על העובר על גזירותיו. שהם לשתי סיבות, חדא, כדי לייראות את האדם מלחטוא, שיאבד עבור זה חייו. וכאשר האדם עובר ודנים אותו למיתה, הרי זה למען ישמעו וייראו. שנית, שלפעמים

(ויק"ר כ-ג) מכאן שהיו ראויין להשלחת יד וכו', שזנו עיניהם מן השכינה, כאדם שמביט בחבירו מתוך מאכל ומשתה וכו'. ומהר סיני נטלו איפופסין שלהם למיתה וכו'. אמר הקב"ה אם אני הורגן עכשיו הריני מערבב שמחת בתי, זו התורה, ודחאו ה' ליום חינוך המשכן ע"כ. ואכתי תקשה הא מתן תורה היה בסיון, והקמת המשכן בניסן שלאחריו, והיה הרבה זמן בנתיים שהיה יכול ה' להמיתם על אותו חטא, ולמה המתין עד חינוך המשכן, שהוא גם כן יום חתונתו ויום שמחת לבו, שאותו היום היתה שמחה לפני הקב"ה כיום שנבראו בו שמים וארץ (מגילה י:).

ונראה דביום הקמת המשכן כתיב, ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העולה ואת החלבים, וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם (ויקרא ט-כד). ובתרגום יונתן פירש, שנפלו על פניהם בתפלה. אך יש לומר, דכמו שמבואר כאן בקרבנו של הבל, שירדה האש ולחכה קרבנו, אשר אש זו היתה השכינה, כי ה' אש אוכלה הוא, וקיבל את קרבנו. כמו כן בהמשכן שיצא האש ותאכל את העולה ואת החלבים, היתה זאת השכינה עצמה, וכדי שלא יזונו ישראל עיניהם מזיו השכינה, ויפלו על פניהם, כדי שלא להביט בכבוד ה' ולזון עיניהם ממנו. ואם כן אז בא לידי נדב ואביהוא, מאורע דומה למה שנכשלו מקדם, שיוכלו לתקן באותו פרק ובאותו מקום. ויתכן שהם היו טרודים אז בסידור הקרבת הקטורת ולא נפלו על פניהם. וכיון שאז עבר ושנה פגעה בהם מדת הדין ונשרפו.

ובהיות שלא ידח ממנו נדח, גם נדב ואביהוא באו על תיקונם אחר כך, והוא מה דאיתא בזה"ק (ח"ג דנשמותיהם של נדב ואביהוא נתעברו בפנחס במעשה זמרי, שיצתה נשמתו ונכנס בו נשמותיהם. וזהו שאמר הכתוב שם (במדבר כה-יא) פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, שפנחס נעשה כעת בן אהרן, שיש בתוכו נשמות נדב ואביהוא בניו של אהרן ע"ש. והנה פנחס זה אליהו (רש"י בבא מציעא קיד:), ובאליהו בהר הכרמל, גם כן כתיב (מלכים א יח-לח) ותפול אש ה' ותאכל את העולה ואת העצים ואת האבנים ואת העפר, ואת המים אשר בתעלה לחכה, וירא כל העם ויפלו על פניהם וגו'. ואז באה שוב לידם של נדב ואביהוא שהיו מגולגלים בתוך אליהו, מאורע של ירידת אש השכינה על הקרבנות, ויפלו על פניהם, ובוזה באו לתיקונם, כי צדיקים במה שהם מקנתרין בו הן מתקנין (תנחומא בשלח כד).

ולהתענג, הלא מיתתו זהו טובתו למרק החטא. אבל אחר שאכל מעץ הדעת, ונתלבש ביצרו לבחור גם ברע, כעת יתכן שתענוג חיי עולם הזה יעבירונו על דעתו, ולא ישים לב לתקן פגמיו, וחיי הבל עולם הזה עדיפא ליה.

ונראה דזהו שאמר אדם לה', 'אכלתי ואוכל עוד', אין הכוונה שימשיך לאכול מעץ הדעת שנאסר, אלא אאכול גם מעץ החיים שלא נאסר לי, ולהערים עונש המות שנגזר עלי. על כן אמר על זה ה', 'ועתה פן ישלח ידו ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם', ואז יהיה נדח מה' לעולמי עד, כי יסלק מעצמו המיתה שממרת עון, על כן וישלחהו ה' אלקים מגן עדן, ובוזה לא ידח ממנו נדח, וגם אדם הראשון יבוא על תיקונו, הן במיתתו הממרת ומכפרת, והן שיוכל לבוא בגלגול עוד הפעם לנשמתו של צדיק שיעלהו למעלה למעלה. כי הקב"ה מזמין לאותו צדיק נסיון מעין החטא ההוא, ובצדקתו עומד בה, ומזה בא תיקון השלימות להחטא, וכמאמרם (יומא פו:) היכי דמי בעל תשובה, כגון שבאת לידו דבר עבירה פעם ראשונה ושניה וניצל הימנה. מחוי רב יהודה באותה אשה באותו פרק באותו מקום ע"ש.

*

וענין זה מצינו גם בפרשתנו להלן, בקין והבל שהביאו את קרבנם, וישע ה' אל הבל ואל מנחתו, ואל קין ואל מנחתו לא שעה (ד-ד), ושוב קם קין על הבל ויהרגהו. והיא פליאה שצדיק גמור ששעה ה' אל מנחתו, שירדה אש ולחכה מנחתו (רש"י שם), יהרג על ידי קין, ולא יהא נשמר מן השמים. אמנם בזה"ק (תיקוני"ו סט קב). ביאר, כי אחר זה היה פגם בהבל, שהציץ בשכינה כשירד הקב"ה באש לקבל את קרבנו ונתחייב מיתה. [דוגמת מה שמצינו בגמרא (הגיגה יד:) בן זומא הציץ ונפגע]. ושוב נתגלגל הבל בשת ואחר כך במשה, ונרמו בשם משי"ה, משה ש'ת ה'בל, ובא נסיון חטא זה למשה, שהתגלה אליו ה' בלבת אש מתוך הסנה, וכתיב (שמות ג-ו) ויסתר משה פניו כי ירא מהביט אל האלקים, כי רצה לתקן מה שפגם הבל שהציץ בשכינה ע"כ. וכן מבואר בדברי האר"י (ליקוטי ש"ס, מאמרי רז"ל כב), וברבינו בחיי (שמות ג-ו).

*

ובה יתבאר מה שמצינו עוד ענין כזה בנדב ואביהוא, דכתיב במתן תורה, ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו, ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו (שמות כד-יא). ובמדרש

הגליון הזה נתנדב על ידי				
מדה"ר ר' יושע וואלף גרינפעלד ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	מדה"ר ר' יוסף הכהן רובין ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	מדה"ר ר' יוסף באדאנסקי ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בנו למול טוב	מדה"ר ר' זוד קאהאן ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בנישואי בתו למול טוב	מדה"ר ר' שלמה יוסף ראובן ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בנו למול טוב
מדה"ר ר' בנימין שאלאמאן ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בנו למול טוב	מדה"ר ר' סיני ווייס ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בתו למול טוב	מדה"ר ר' שמעון ווינקלער ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בתו למול טוב	מדה"ר ר' משה שמואל מענזי ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בתו למול טוב	מדה"ר ר' משה שמואל מענזי ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בתו למול טוב
מדה"ר ר' משה נפתלי טענענבוים ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בתו למול טוב	מדה"ר ר' יונתן לעפקאוויטש ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בתו למול טוב	מדה"ר ר' שמואל יצחק בריעף ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בנו למול טוב	מדה"ר ר' אברהם מאיר זיידענפעלד ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בתו למול טוב	מדה"ר ר' שלמה יוסף ראובן ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בארוסי בתו למול טוב
מדה"ר ר' ארי' הערשקאוויטש ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בני לעול התורה והמצות	מדה"ר ר' שמוחה מייטטעלמאן ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בני לעול התורה והמצות	מדה"ר ר' משה יצחק שווארץ ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בהכנס בני לעול התורה והמצות	מדה"ר ר' גבריאל טובל ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב	מדה"ר ר' מרדכי אנשיל לאקס ה"ר לרגל השמחה השרויה במעונו בהולדת בנו למול טוב